

Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda

Nakladnik: Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda

Starčevićeva 8, 35 000 Slavonski Brod

www.gugsb.hr

Za nakladnika: Branimir Pešut

Autorica izložbe, teksta i likovnog ostava: Romana Tekić

Fotografije: arhiv Galerije umjetnina grada Slavonskog Broda

Tisak: Intergrafika TTŽ, d.o.o., Zagreb

Oblikovanje kataloga: Marina Ljubanović

Naklada: 150

studeni - prosinac 2016.

Galerija Ružić, Vukovarska 1, Slavonski Brod

ISBN 978-953-7586-71-3

RUŽIĆ- POKUŠAJ DEKODIRANJA

RUŽIĆ- POKUŠAJ DEKODIRANJA

Govoriti o Ružićevom književnom opusu znači dati njegovom likovnom stvaralaštvu još jedan sloj, novu dimenziju koja upotpunjuje sliku o Ružiću gotovo kao o renesansnom "homo universalisu", kojega zanima sve, koji želi sve proučiti, sve vidjeti, čiji nerv nikada ne miruje, i koji radi i kada drugi odmaraju i blaguju, vrijedno i neumorno gradeći svoj svijet oblika, boja i riječi. Njegovi zapisi ključ su za dekodiranje njegovih oblika u drvu, terakoti, novinskom papiru. Ako se priklonimo tvrdnji Mladenke Šolman da " postoje dva prostora kiparskog djela. Jedan vanjski koji se nudi našem pogledu i drugi, unutarnji, sa kojim saobraća naš duh", onda je upravo Ružićeva proza u neposrednom suodnosu sa ovim drugim prostorom. Ona ga potkrijepljuje, tumači, razjašnjava, opravdava...

U široj likovnoj javnosti manje je poznata činjenica postojanja tih zapisa koji su odraz njegovih najintimnijih stanja i životnih trenutaka, često i intimniji od onih oblikovanih ili naslikanih, jer su u samoj svojoj naravi eksplicitniji od potonjih. U Pejakovićevoj monografiji o Branku Ružiću iz 1996. godine tek se stidljivo pojavljuje nekoliko Ružićevih zapisa, bez nekog daljeg tumačenja, između dijela monografije o kiparskom i dijela o slikarskom opusu. Moguće ih je i isčitavati tako, upravo kao poveznicu između Ružića kipara i Ružića slikara, a još ispravnije kao tumač i vodič kroz ružićevski svijet oblika u drvetu, glini, papiru... Stoga ih je nužno okupiti na jednom mjestu, u zbirci (jer danas postoje samo kao rasuti listovi požutjelog papira ispisanog slovima tiskanima na pisačkoj mašini, s ponekom ispravkom u Ružićevom rukopisu), kao integrirani dio zatvorenog kruga Ružićevog cjelokupnog umjetničkog opusa.

Nije neobično pojava tijekom povijesti umjetnosti da likovni umjetnici njeguju i pisanu riječ. Sjetimo se samo Meštrovićevih drama Aleksandar i Kambus, Radauševog ciklusa pjesama Bezimenoj i zbirke pjesama Slavonijo zemljo plemenita. Pjesme su pisali i kipari Ante Starčević i Stipe Sikirica. No, ono što Ružića razlikuje od njih upravo je ta sraslost riječi, kipa i slike. Već smo svjedočili neraskidivoj vezi Ružićevih gvaševa i skulptura, vidjeli da Ružić slika svoje skulpture, a boji svoje kiparske forme. Sada smo svjedoci jedne nove veze, u kojoj zapisima daje svojoj umjetnosti još jednu, dodatnu dimenziju i puninu. I tu

pronalazimo potvrdu Zidićeve tvrdnje da, baš poput djeteta, ni Ružić "ne zna za jedninu, jedan autoritet, jedan put, nego osjeća Sveživot, Svesvijet, milijune struna i glasova. "

Ružićevi zapisi dijelom su izravno vezani i uz njegovo dugogodišnje pedagoško djelovanje, pa je tako neizostavno spomenuti njegov zapis Pohvala djetetu, koji možemo dovesti u direktnu vezu s pedagoškim priručnikom Djeca crtaju koji je tiskan 1959. godine.

O njegovom interesu za pisanu riječ svjedoči i biografska crtica da je nakon gimnazije nekoliko godina lutao tražeći svoje mjesto: "Gubio sam se od petnaeste godine ulazeći u razna područja. Tražio sam od studija do studija. Nakon tri godine arhitekture, strojarstva, povijesti umjetnosti, povijesti književnosti, doslovno, u jednom bolesnom snu, rekao mi je lektor", i danas ga čujem, "Tamo gdje si stao, nastavi". Malo teatralno, ali kako sam zaplašen tražio (čak i u Delfima) pomoć, krenuo sam prema kiparstvu."

Iz njegovih zapisa doznajemo da već u Gimnaziji piše stihove i poeme, započinje roman "Kvirin Ivanović", vodi đачki list " Svjetlost", tajno lista Osbornea, kao da se stidi. "On može sve, samo ne zna što bi. Pun prijezira prema sebi i istovremeno samouvjeren, troši život."- zapisuje o sebi. U vrijeme studija, sjedi stalno u Sveučilišnoj biblioteci, čita Weininger, Tagorea, Nietzschea i Sudetu- upisuje književnost kod profesora Barca, ali je napušta. Za sve to vrijeme sumanuto piše. Jedne vruće noći, nezadovoljan svakim svojim retkom zapali do zadnje bilješke i tako drugi puta sudi sebi i rastaje se od sebe.

Nažalost, zbog te činjenice, nikada nećemo pročitati zapise iz njegove mladosti, iz godina kada se tek formirao kao umjetnik. Zato su pred nama danas zapisi zrelog Ružića. Njima nikako ne smijemo dopustiti da padnu u zaborav, ako želimo steći sveobuhvatnu sliku njegovog bogatog i plodnog umjetničkog svijeta.

Za kraj, divljenje i poštovanje prema ovoj rijetko viđenoj svestranosti iskazala bih citirajući Igora Zidića u Ružićevoj monografiji (Mladen Pejaković, 1996.):

" Vrcav kao dosjetka, opasan kao sprava s dva sječiva, brz kao neočekivan sudar, nespretn kao zatravljeni ljubavnik, prepreden kao dekadent što se odaje umjetnim poticajima, gol ili prurušen do nevidljiva smisla, Ružić uporno zalijeva svoj ružićnjak. U njemu su antejske moći i preporodna zbivanja njegovih skulptorskih podviga. Dvodimenzionalne ili trodimenzionalne bilješke pohrana su mašte i marljivosti: zaokupljena budnost. One su stanovit oblik "poesie brute", onaj pogled koji se tek rasanio ili onaj drugi-dugi-što se osvrće na pređeni put, ali se nada da su mnoge staze još neutrte."